VENDIM
Nr. 50, datë 3.7.2019

PËR MIRATIMIN E DISA NDRYSHIMEVE NË RREGULLOREN "PËR ADMINISTRIMIN E RREZIKUT NË VEPRIMTARINË E SUBJEKTEVE FINANCIARE JOBANKA"

Në bazë dhe për zbatim të nenit 1, pika 4, shkronja "b", dhe nenit 43, shkronja "c", të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997 "Për Bankën e Shqipërisë", i ndryshuar; nenit 126, të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006 "Për bankat në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar; me propozimin e Departamentit të Mbikëqyrjes, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë

VENDOSI:

1. Në rregulloren "Për administrimin e rrezikut në veprimtarinë e subjekteve financiare jobanka", miratuar me vendimin nr. 2, datë 17.1.2013, të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë, të bëhen ndryshimet e mëposhtme:

a) në nenin 4, pika 2, shkronja "f", pas fjalisë *"Subjektet përfshijnë borxhin e varur në kapitalin e tyre, deri në 50% të kapitalit, vetëm nëse plotësohen karakteristikat e përcaktuara në shkronjën "f" të këtij neni.",* shtohet fjalia:

"Për qëllime të kësaj llogaritjeje, konsiderohet shuma e elementeve të kapitalit të parashikuara në nënpikat "i" deri në "vi", të shkronjës "a", të këtij neni.";

b) Në nenin 6, pas pikës 2, shtohet pika 3, me përmbajtjen e mëposhtme:

"3. Sistemi i administrimit të rrezikut përfshin:

a) procesin e identifikimit, të matjes, të monitorimit, të kontrollit dhe të raportimit, të të gjitha rreziqeve brenda një subjekti, në të gjithë aktivitetin e tij (për të gjithë bilancin, portofolin dhe linjat e biznesit);

b) përcaktimin e funksioneve të strukturave të administrimit të rrezikut, të cilat sigurojnë:

i) identifikimin e të gjitha rreziqeve;

ii) vlerësimin e rreziqeve dhe matjen e ekspozimit ndaj tyre;

iii) monitorimin e ekspozimit të rrezikut dhe përcaktimin e nevojave për kapital në mënyrë të vazhdueshme;

iv) monitorimin dhe vlerësimin e vendimeve për pranimin e rreziqeve të caktuara, masat për zbutjen e rrezikut dhe nëse vendimet janë në përputhje me vendimet e organeve drejtuese për politikat e rrezikut;

v) raportimin, në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe të pavarur, në organet drejtuese, të të gjitha çështjeve të përcaktuara më lart.";

c) Pas nenit 6, shtohen nenet 6/1 dhe 6/2, me përmbajtjen e mëposhtme:

"Neni 6/1
Funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm

1. Subjektet krijojnë funksionin/njësinë e kontrollit të brendshëm, si pjesë të sistemit të kontrollit të brendshëm.

2. Funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm është njësi organizative e veçantë e subjektit, e pavarur nga veprimtaritë, strukturat dhe personat që ajo shqyrton ose kontrollon, e cila raporton përpara këshillit të administrimit/mbikëqyrës dhe/ose komitetit të kontrollit të subjektit.

3. Çdo veprimtari, çdo departament, çdo degë dhe çdo njësi tjetër organizative e subjektit, përfshihet në fushën e kontrollit të funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm.

4. Funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm siguron, në mënyrë të pavarur, organet drejtuese mbi cilësinë dhe efektivitetin e kontrollit të brendshëm të subjektit, si dhe mbi sistemin dhe proceset e drejtimit/qeverisjes dhe të administrimit të rreziqeve.

5. Funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm zbaton standardet ndërkombëtare të kontrollit të brendshëm.

6. Subjektet hartojnë dhe miratojnë akte të brendshme për funksionimin dhe ushtrimin e veprimtarisë së këtij funksioni/kësaj njësie, të cilat hartohen dhe rishikohen sa herë gjykohet e nevojshme.

7. Aktet e brendshme që përcaktojnë mënyrën e funksionimit dhe të ushtrimit të veprimtarisë së funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm, përmbajnë minimalisht elementet e mëposhtme:

a) qëllimin dhe fushën e veprimit të funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm;

b) rolin, autoritetin dhe përgjegjësitë e funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm;

c) marrëdhëniet e funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm me funksione të tjera të sistemit të kontrollit brenda subjektit;

d) mënyrat dhe linjat e komunikimit të rezultateve të veprimtarisë së kontrollit;

e) procedurat për koordinimin me audituesin ligjor ose shoqërinë e auditimit, si dhe me autoritetin mbikëqyrës;

f) të drejtën për të përdorur në mënyrë të plotë dhe të pakushtëzuar çdo regjistrim, dosje, bazë të dhënash, aktive fizike të subjektit, si edhe çdo dokumentacion të organeve drejtuese apo njësive organizative, të nevojshme për kryerjen e funksioneve të këtij funksioni/kësaj njësie;

g) të drejtën e drejtuesit të funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm për të pasur kontakt të drejtpërdrejtë me organet drejtuese;

h) të drejtën e planifikimit dhe përcaktimit të kontrolleve në mënyrë të pavarur;

i) sigurimin e shmangies së çdo konflikti interesash në kryerjen e detyrave të kontrollit të brendshëm;

j) kërkesa për përputhshmërinë me standardet më të mira të kontrollit të brendshëm.

8. Frekuenca e kontrollit bazohet në vlerësimin e çdo fushe veprimtarie dhe/ose njësie organizative të subjektit të bazuar në rrezik. Të gjitha fushat e veprimtarisë dhe/ose njësitë organizative të subjektit janë objekt kontrolli nga funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm, të paktën çdo tre vjet, përfshirë edhe ato me rrezik të ulët.

9. Funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm përgatit një raport për çdo kontroll të kryer, i cili përmban të paktën:

a) objektin e kontrollit;

b) përshkrimin e punës së kontrollit (përshkrimin e metodologjisë, hapat dhe procedurat e ndjekura për të arritur objektivat e kontrollit etj.);

c) gjetjet e kontrollit;

d) komentet e drejtuesve përgjegjës të njësisë organizative të kontrolluar, për gjetjet e kontrollit;

e) vlerësime për kualifikimin e personelit, mjaftueshmërinë e akteve të brendshme dhe sistemet e vlerësimit të rrezikut, sipas rasteve përkatëse;

f) rekomandime për korrigjimin dhe përmirësimet e gjetjeve, të vërejtura gjatë aktit të kontrollit; si dhe

g) nivelin e zbatimit të rekomandimeve të lëna nga kontrollet e mëparshme.

10. Punonjësit e funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm kanë:

a) reputacion të lartë etik dhe profesional;

b) aftësi profesionale në zbatimin e standardeve ndërkombëtare të kontrollit të brendshëm, të procedurave dhe teknikave të kontrollit në të gjitha fushat e aktivitetit të subjektit;

c) njohje dhe/ose përvojë në zbatimin e standardeve të kontabilitetit;

d) njohje të parimeve të administrimit të rrezikut.

11. Në fund të çdo viti, funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm përgatit planin e punës për vitin e ardhshëm, i cili paraqitet për miratim në organet drejtuese të subjektit.

12. Funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm paraqet një raport vjetor mbi punën e tij/saj tek organet drejtuese të subjektit, i cili përmban elementet e mëposhtme:

a) një raport mbi nivelin e zbatimit të planit vjetor të punës së funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm;

b) një listë të të gjithë aktiviteteve të planifikuara dhe të realizuara nga funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm;

c) një listë të të gjithë aktiviteteve të realizuara, por të paplanifikuara në planin vjetor të punës së funksionit/njësisë së kontrollit të brendshëm;

d) një listë të të gjithë aktiviteteve të planifikuara, por të parealizuara nga funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm, shoqëruar me arsyet e mosrealizimit;

e) një përmbledhje të gjetjeve më të rëndësishme të identifikuara gjatë kontrolleve;

f) një vlerësim të përgjithshëm të mjaftueshmërisë dhe eficiencës së sistemit të kontrollit të brendshëm, në fushat e mbuluara nga funksioni/njësia e kontrollit të brendshëm;

g) një vlerësim të përgjithshëm të mjaftueshmërisë dhe eficiencës së sistemit të administrimit të rrezikut;

h) një raport mbi nivelin e zbatimit të rekomandimeve dhe masave korrektuese të përcaktuara në bazë të rekomandimeve, si dhe arsyet e moszbatimit të tyre.

Neni 6/2

Funksioni i përputhshmërisë

1. Subjektet duhet të kenë një drejtues ekzekutiv, që kryen funksionin e identifikimit, koordinimit dhe të administrimit të rrezikut të përputhshmërisë.

2. Struktura/njësia e përputhshmërisë është e pavarur nga linjat e biznesit dhe nga njësitë e brendshme që kontrollon dhe ka autoritetin, reputacionin dhe burimet e mjaftueshme.

3. Përgjegjësia kryesore e strukturës/njësisë, që përmbush funksionin e përputhshmërisë së subjektit është të asistojë/ndihmojë organet drejtuese të subjektit, në administrimin efektiv të rrezikut të përputhshmërisë.

4. Struktura/njësia e përputhshmërisë këshillon organet drejtuese të subjektit, lidhur me përputhshmërinë me ligjet, rregullat dhe standardet, duke i informuar ato në vazhdimësi, mbi zhvillimet në këtë fushë, si dhe në veçanti kryen/përmbush detyrat e mëposhtme:

a) edukimin dhe trajnimin e personelit për çështjet e përputhshmërisë, duke shërbyer dhe si pikë kontakti brenda subjektit për çështje apo pyetje të personelit lidhur me përputhshmërinë;

b) hartimin e udhëzimeve të brendshme për zbatimin e ligjeve, të rregulloreve dhe të standardeve nëpërmjet politikave dhe procedurave apo dokumenteve të tjera, si manualet e përputhshmërisë, kodet e brendshme të etikës dhe udhëzimet praktike;

c) identifikimin, dokumentimin dhe vlerësimin e rreziqeve të përputhshmërisë në veprimtarinë e subjektit, duke përfshirë produktet dhe praktikat e reja, tipat e linjave të reja të propozuara të veprimtarisë ose të marrëdhënieve me klientët dhe ndryshimet e rëndësishme në këto marrëdhënie;

d) vlerësimin e ndikimit të mundshëm të çdo ndryshimi ligjor dhe rregullativ në veprimtarinë e subjektit dhe në kuadrin e përputhshmërisë;

e) matjen e rrezikut të përputhshmërisë duke përdorur treguesit e performancës (të tillë si rritja e numrit të ankesave të klientëve, parregullsitë në pagesa etj.), me qëllim vlerësimin e këtij rreziku;

f) vlerësimin e përshtatshmërisë së procedurave dhe rregulloreve të përputhshmërisë, si dhe vlerësimin e mangësive të identifikuara, duke mundësuar edhe propozime për amendime;

g) monitorimin, testimin dhe raportimin e rezultateve nga testimi i mjaftueshmërisë së përputhshmërisë, sipas procedurave të sistemit të brendshëm të administrimit të rrezikut, duke evidentuar edhe ndryshimet në profilin e rrezikut të përputhshmërisë, mbështetur në treguesit e performancës, shkeljeve dhe/ose mangësive të identifikuara dhe të masave korrigjuese të ndërmarra;

k) krijimin e një kulture inkurajuese dhe të përshtatshme për komunikimin/sinjalizimin nga ana e punonjësve të subjektit, të mospërputhshmërisë me rregullat, procedurat, operacionet etj., duke siguruar njëkohësisht konfidencialitetin dhe mbrojtjen e këtyre të fundit (punonjësve).

5. Struktura/njësia e përputhshmërisë mund të kryejë dhe detyra të tjera të veçanta, në kuadër të përmbushjes së detyrimeve ligjore të subjektit (të tilla si ato të parandalimit të pastrimit të parave etj.), si dhe mban lidhje me Bankën e Shqipërisë dhe/ose autoritete të tjera të mbikëqyrjes së veprimtarisë financiare, ekspertin kontabël të autorizuar etj.

6. Struktura/njësia e përputhshmërisë kryen detyrat e përcaktuara në këtë rregullore dhe në aktet rregullative të subjektit, mbështetur në një program pune, që përcakton aktivitetet e planifikuara, të tilla

si zbatimi dhe rishikimi i politikave, procedurave të veçanta të rrezikut të përputhshmërisë, vlerësimet, testet e përputhshmërisë dhe edukimin e trajnimin e personelit për çështje të përputhshmërisë.

7. Programi i strukturës/njësisë së përputhshmërisë duhet të jetë i bazuar/fokusuar te rreziku dhe duhet të rishikohet në mënyrë të vazhdueshme, me qëllim që të sigurohet që ky program mbulon të gjitha linjat e biznesit/veprimtarisë së subjektit dhe siguron koordinimin midis funksioneve të administrimit të rrezikut.";

d) Në nenin 31, përmbajtja e pikës 2, shkronja "g", ndryshohet në:

"g) funksionin/njësinë e kontrollit të brendshëm";

e) Në nenin 37, përmbajtja e pikës 1, shkronja "b", ndryshohet në:

"b) revokon miratimin e dhënë për administratorin/ët, kryetarin e këshillit të administrimit ose kryetarin e komitetit të kontrollit të subjektit;".

2. Ngarkohet Departamenti i Mbikëqyrjes së Bankës së Shqipërisë për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

3. Ngarkohet Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi më datë 31.12.2019.

KRYETAR
Gent Sejko